

Sygn. akt V ACa 113/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2022r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny w składzie:

Przewodnicząca – SSA Barbara Konińska

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2025r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa S. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 10 grudnia 2020r., sygn. akt I C 33/19

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że zasądza od uwzględnionej kwoty 15.000 zł (piętnaście tysięcy złotych) odsetki ustawowe od dnia 24 stycznia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r. i ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. oraz dodatkowo zasądza kwotę 7.500 zł (siedem tysięcy pięćset złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 24 stycznia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r. i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. a w pozostałej części powództwo oddala;
2. oddala apelację w pozostałym zakresie;
3. odstępuje od obciążania powódki obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanej.

SSA Barbara Konińska

Sygn. akt V ACa 113/21

UZASADNIENIE

Powódka S. M. wniosła o zasądzenie od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 92.500 zł z tytułu zadośćuczynienia za skutki wypadku drogowego ze wskazanymi odsetkami, podając że otrzymała od pozwanego kwotę 7.500 zł z tytułu zadośćuczynienia.

Pozwana wniosła o oddalenie roszczeń.

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2020r. Sąd Okręgowy w Gliwicach sygn. I C 33/19

w pkt.1 zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 15.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 maja 2020r. do dnia zapłaty; w pkt.2 w pozostałym zakresie powództwo oddalił; w pkt.3 nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 750 zł tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych; w pkt. 4 odstąpił od obciążania powódki kosztami.

Sąd Okręgowy ustalił następujące istotne dla rozstrzygnięcia fakty:

W dniu 2 sierpnia 2012r. powódka została potrącona na przejściu dla pieszych. Orzeczeniem z 7 grudnia 2017r. zaliczono powódkę do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności do 31 grudnia 2020r. Powódka była hospitalizowana, leczona ambulatoryjnie i rehabilitowana. Ze strony laryngologicznej nie wystąpiły uszkodzenia skutkujące trwałym uszczerbkiem na zdrowiu. Zaburzenia równowagi mają charakter ośrodkowy a nie błędnikowy, a podawane szумы uszne nie mają podłoża laryngologicznego; zespół zaburzeń laryngologicznych o podłożu samoistnym nie ma związku ze sprawą.

U powódki rozpoznano jako skutek wypadku stan po urazie czaszkowo-mózgowym ze złamaniem kości pokrywy czaszki bez następstw związanych ze złamaniem oraz ze słuczeniem krwotocznym płata czołowego lewego z utrzymującymi się zaburzeniami równowagi. U powódki stwierdzono także stan po urazie odcinka szyjnego kręgosłupa, utrwalony ograniczeniem ruchomości przekraczającym 20 stopni na tle współistniejących zmian chorobowych samoistnych oraz zespół stresu pourazowego (PTSD).

Dysfunkcja w postaci słuczenia krwotocznego płata czołowego lewego z utrzymującymi się zaburzeniami równowagi ma charakter utrwalony; biegli ustalili 5% uszczerbku na zdrowiu w tym zakresie. W zakresie następstw urazu odcinka szyjnego – po skompensowaniu z obecnością schorzeń samoistnych, które mają znaczenie dominujące- uszczerbek na zdrowiu wynosi 5%. Odnośnie zespołu stresu pourazowego uszczerbek wynosi 5%, jest to uszczerbek długotrwały gdyż możliwa jest realna poprawa (łącznie uszczerbek na zdrowiu powódki wynosi zatem 15%).

Powódka w szpitalu przez dwa tygodnie cały czas leżała, nie mogła się ruszać. Potrzebowała pomocy we wszystkich czynnościach higienicznych, pielęgnacyjnych także po powrocie do domu, taki stan trwał jeszcze do miesiąca. Powódka ma obecnie problemy

z myciem okien, wymianą firanek, chodzeniem po schodach; nie potrafi utrzymać równowagi. Obawia się przechodzić przez ulicę. Po wypadku powódka odczuwa bóle karku, zawroty, zapomina się. Ma zaburzenia orientacji gdy pojedzie do innego miasta, czuje wtedy lęk gdy jest sama. Cały czas zażywa leki neurologiczne i przeciwbólowe. Przed wypadkiem lubiła jeździć na rowerze i tańczyć, teraz nie może bo ma problemy z utrzymaniem równowagi. Powódka odczuwa szумы w uszach. Musi nosić buty na niskim obcasie. Powódka sama nie jest w stanie udać się do kina czy do znajomych.

Trudności z orientacją, pamięcią oraz uwagą mogą wynikać z zaburzeń emocjonalnych w postaci zespołu stresu pourazowego. Gubienie się w miastach może być powiązane z silnym lękiem, gdyż powódka narażona jest z obiektami przypominającymi jej

o wypadku - przejścia dla pieszych, samochody. Zapominanie się może wynikać z problemów z koncentracją, które są objawem czynnościowym w przebiegu PTSD.

Orzekając na podstawie art. 445 § 1 k.c. Sąd Okręgowy uznał, iż normalnymi następstwami wypadku są te opisane w opiniach biegłych, żądanie powódki w zakresie zadośćuczynienia było wygórowane wobec rozmiaru cierpień powódki opisanych powyżej,

a kwota przyznana w wyroku jest adekwatna do ustalonego stopnia uszczerbku na zdrowiu

i porównał ją do świadczenia zasądzonego w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

w sprawie V ACa 104/19. O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 481 k.c.

w związku z art. 817 § 1 k.c. wskazując, iż odsetki od kwoty zadośćuczynienia należą się od dnia następnego po dniu doręczenia opinii uzupełniającej, gdyż dopiero uzupełnienie opinii

w pełni pozwoliło na ustalenie rozmiaru cierpień powódki a orzecznictwo dopuszcza możliwość takiego orzekania. O kosztach Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie art.102 k.p.c.

i art.113 ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W apelacji od tego rozstrzygnięcia powódka zaskarżyła wyrok w części oddalającej powództwo co do kwoty 50.000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 4 grudnia 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia 1 stycznia 2016r. oraz w zakresie odsetek ustawowych od zasądzonej kwoty 15.000 zł liczonych od dnia od dnia 4 grudnia 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia 1 stycznia 2016r., to jest w odpowiednim zakresie pkt. 2 tego wyroku. Powódka zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegającej na dowolnej ocenie opinii biegłego i wskazanie, że uszczerbek na zdrowiu powódki wynosi 15% a nie 25%; naruszenie art. 445 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wystarczającą kwotą zadośćuczynienia będzie kwota zaledwie 22.500 zł; art. 817 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię poprzez przyjęcie, że odsetki od kwoty zadośćuczynienia należą się od dnia następnego po uzupełnieniu opinii.

W konkluzji powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez podwyższenie zasądzonej kwoty do 65.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 4 grudnia 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r., orzeczenie odpowiednio o kosztach postępowania I instancji oraz o zasądzenie kosztów postępowania za II instancję.

Pozwana w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powódki podlegała w części uwzględnieniu.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny w sprawie nie dopuszczając się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, jak jako prawidłowe przyjmuje je za własne. Ustalenia Sądu I Instancji mają bowiem pełne odzwierciedlenie w materiale dowodowym sprawy, zaferowanym przez strony, który to materiał poddany został ocenie nie wykraczającej poza granice przewidziane w art. 233 § 1 k.p.c.

Jak wynika z treści opinii zespołu biegłych powołanych w sprawie łączny uszczerbek na zdrowiu powódki w związku z wypadkiem biegli ocenili na 15% ustalając go na podstawie Tabeli Norm Oceny Uszczerbku na Zdrowiu stanowiącą załącznik do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2022r. Wskazali bowiem, iż 5% wynika z pozycji 7d tabeli, 5% z pozycji 10a tabeli oraz ostatecznie 5% z pozycji 89a tabeli przy uwzględnieniu, iż na 15% uszczerbku z tego tytułu 2/3 jest wynikiem schorzeń samoistnych, niezależnie od tego, że zmiany te w związku z wypadkiem mogły się nasilić lub doszło do ich przyspieszenia. Tym samym prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy wysokość tego uszczerbku. Opinia biegłych po uzupełnieniu jej o opinię uzupełniającą nie była kwestionowana przez żadną ze stron, strony nie wniosły o jej dalsze uzupełnienie, czy też wyjaśnienie jakichkolwiek wątpliwości z nią związanych. Z opinii tej nie wynika zatem, by jak wskazuje w apelacji powódka, uszczerbek na zdrowiu na skutek wypadku wyniósł 25%.

Nadto kwestia ustalenia przez Sąd Okręgowy wysokości procentowego uszczerbku na zdrowiu, wbrew intencjom skarżącej nie miała dla sprawy pierwszoplanowego znaczenia. Pamiętać należy, iż aspekt ten brany jest pod uwagę przy ustalaniu rozmiaru krzywdy jedynie posiłkowo. Tabela, którą posługują się biegli, określając stopień uszkodzenia ciała czy rozstroju zdrowia, stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002r. w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 233), wydanego dla celów odszkodowań z ubezpieczenia społecznego (por. m.in. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 1997 r., II CKN 273/97). Niniejsza sprawa natomiast nie dotyczyła odszkodowania z ubezpieczenia społecznego.

Również dokonana przez Sąd I instancji wykładnia art. 445 § 1 k.c. została dokonana prawidłowo. Interpretacja tego przepisu jest utrwalona w bogatym orzecnictwie Sądu Najwyższego, w którym podkreśla się przede wszystkim kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia przewidzianego w tym przepisie. Wskazuje się przy tym, że w sytuacji objętej dyspozycją art. 444 § 1 k.c., a więc w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia czynem niedozwolonym, naruszenia doznaje dobro podlegające szczególnej ochronie prawnej jakim jest zdrowie człowieka, a zatem zadośćuczynienie o jakim mowa w art. 445 § 1 k.c. powinno przedstawiać wymierną wartość ekonomiczną (por. wyrok SN z 18 listopada 1998 r., II CKN 353/98, z 9 listopada 2007 r., V CSK 245/07). W świetle dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń w omawianym zakresie nie budzi wątpliwości, że zakres cierpień fizycznych i psychicznych powódki związanych z wypadkiem jakiemu uległa jest znaczny. Dotyczy to zarówno stopnia tych cierpień, ich intensywności, czasu trwania, nieodwracalności części tych następstw, perspektyw na przyszłość. Także aktywność powódki w znacznym stopniu została ograniczona. Podkreślenia wymaga, że zakres cierpień fizycznych i psychicznych powódki związanych z wypadkiem został poddany ocenie biegłych lekarzy: neurologa oraz specjalisty z zakresu ortopedii i traumatologii, psychiatry, otolaryngologa oraz psychologa i podlega uwzględnieniu w całości przy ustalaniu wymiaru zadośćuczynienia. Nie bez znaczenia pozostaje także konieczność korzystania przez powódki z pomocy osób bliskich przy wykonywaniu podstawowych czynności, przez początkowy okres po wypadku i nadal odczuwane skutki wypadku w postaci zespołu stresu pourazowego

i stan po urazie odcinka szyjnego kręgosłupa oraz utrzymujące się zaburzenia równowagi związane ze stłuczeniem krwotocznym płata czołowego. Dokonując oceny ustalonego zakresu cierpień fizycznych i psychicznych powódki związanych z wypadkiem Sąd Apelacyjny podzieli częściowo zarzuty apelacji wskazujące na zaniżenie należnego powódce zadośćuczynienia. Charakter kryteriów wyznaczających jego wysokość powoduje, że trudno jest dokonać jednoznacznej wyceny krzywd powódki, jednakże w ocenie Sądu Apelacyjnego prawidłowo sformułowane w zaskarżonym wyroku kryteria wyznaczające wysokość zadośćuczynienia nie znalazły właściwego odniesienia do ustalonych okoliczności sprawy obrazujących rozmiar krzywdy doznanej przez powódkę. Ich niedostateczne uwzględnienie doprowadziło do wadliwej oceny należnej powódce, odpowiedniej w rozumieniu art. 445 § 1 k.c., sumy zadośćuczynienia, której łączna wysokość, przy uwzględnieniu sumy już jej wypłaconej przez ubezpieczyciela powinna wynosić 30.000 zł, a ustalona przez Sąd Okręgowy łączna suma 22.500 zł jest w świetle tego przepisu rażąco niewspółmierna. Sąd Okręgowy przywołał przykład orzeczenia obniżającego wysokość zadośćuczynienia dla małoletniego dziecka po śmierci ojca. Jednakże w ocenie Sądu Apelacyjnego porównanie to jest nieadekwatne gdyż powołane orzeczenie dotyczy naruszenia dóbr osobistych w postaci zerwania więzi rodzinnych, a nie zadośćuczynienia związanego z uszczerbkiem na zdrowiu pokrzywdzonego jak ma to miejsce w niniejszej sprawie. Przy ustaleniu uszczerbku na zdrowiu Sąd Okręgowy zdaniem Sądu Apelacyjnego pominął, iż w istotnym zakresie uszczerbek ten ma charakter trwały, uszczerbek kręgosłupa szyjnego przyspieszył zmiany samoistne oraz utrwalone zaburzenia równowagi, która to dysfunkcja ma charakter utrwalony bo wynika z nieodwracalnej, krwotocznej zmiany pourazowej. Wobec tego zasądzone zadośćuczynienie uwzględniać musi nieodwracalność tychże skutków oraz fakt, iż na skutek wypadku powódka wymaga okresowego stosowania leków przeciwzapalnych i doszło u niej do wyraźnego obniżenia jakości jej życia, która nie uległa znacznej poprawie pomimo podejmowanego leczenia psychologicznego i psychiatrycznego, co wynika z opinii biegłych. Kwota łączna 30.000 zł przedstawia dla powódki ekonomicznie odczuwalną wartość i spełnia kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia, a jednocześnie jest utrzymana w rozsądnych granicach. Tym samym w ocenie Sądu Apelacyjnego żądana przez powoda kwota przewyższająca wyżej wymienioną jest wygórowana. Dlatego też Sąd Apelacyjny dodatkowo zasądził na rzecz powódki kwotę 7.500 zł orzekając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

Jak ustalił Sąd Apelacyjny powódka zgłosiła żądanie zapłaty pozwanej w dniu 24 listopada 2014r. /zgłoszenie szkody - k. 45 akt/. Zatem zgodnie z treścią art. 14 ust.1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz.U. z 2021r., poz. 854) odszkodowanie należne powódce winno być wypłacone jej w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Biorąc pod uwagę, iż do wypadku doszło ponad dwa lata wcześniej przed zgłoszeniem szkody,

w ocenie Sądu Apelacyjnego nie istniały podstawy do przyjęcia, by wyjaśnienie okoliczności niezbędnych zarówno do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń jak i wysokości należnego powódce zadośćuczynienia okazało się niemożliwe w zakreślonym ustawą terminie 30 dni od zawiadomienia o szkodzie. Sąd Apelacyjny podziela trafność poglądu, zgodnie

z którym jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia czy odszkodowania w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma możliwości czerpania korzyści ze świadczenia, jakie mu się należy już w tym terminie. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez art. 445 § 1 k.c. zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie, uznaniu Sądu. Przewidziana przez wyżej wymieniony przepis możliwość przyznania przez Sąd stosownego zadośćuczynienia nie zakłada bowiem dowolności oceny Sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności, decydujących o wymiarze tego świadczenia. Wobec tego Sąd Apelacyjny zmienił na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zaskarżony wyrok w zakresie odsetek zasądzając od uwzględnionych kwot odsetki ustawowe od dnia 24 stycznia 2015r. do dnia 31 grudnia 2015r. i ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r.

W pozostałym zakresie apelacja jako niezasadna podległa oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania powódki obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanej biorąc pod uwagę sytuację materialną powódki, która nie pracuje i nie osiąga żadnych dochodów przy uwzględnieniu, iż określenie należnej jej sumy należało do Sądu.

SSA Barbara Konińska